

Voorkom dat rotondes onder water lopen

Column
Wim Boonstra

Sinds medio jaren zestig van de vorige eeuw mag Nederland zich verheugen in een forse stroom aardgasbaten. Anders dan Noorwegen, dat de olie-inkomsten direct in een apart fonds voor later opzij heeft gezet, koos Nederland ervoor de aardgasbaten rechtstreeks in de overheidsbegroting te laten stromen. Een belangrijke overweging hierbij was dat destijds de minister van Financiën, Jelle Zijlstra, nogal argwanend

stond tegenover een door het ministerie van Economische Zaken beheerd fonds. Hij was bang dat dit fonds vooral zou opgaan aan leuke dingen voor de mensen. Achteraf kan dit als een inschattingfout worden gezien, maar indertijd wist men nog niet hoe groot de aardgasbaten waren.

Wat Zijlstra evenmin kon weten, is hoezeer de overheidsfinanciën in de jaren zeventig en begin jaren tachtig zouden ontsporen, mede dankzij de aardgasbaten. Deze maakten immers een explosieve groei van de overheidsuitgaven mogelijk zonder dat het begrotingstekort explodeerde. Die explosie ontstond pas begin jaren tachtig door dalende aardgasinkomsten, maar vooral door de sterk gestegen uitgaven aan sociale zekerheid. Pas in 2000 kende ons land weer voor het eerst een min of meer evenwichtige begroting.

De aardgasbaten zijn dus voor een groot deel 'verjubeld', zoals oud-minister van Financiën Onno Ruding dat ooit zo treffend

verwoordde. Toch heeft de politiek op enig moment een poging gedaan om althans een deel van de aardgasbaten op de een of andere manier tastbaar aan het nageslacht door te geven. Daartoe is in 1995 het zogeheten Fonds Economische Structuurversterking (FES) opgericht. Dit fonds wordt jaarlijks gevoed met een deel van de aardgasbaten en dient ter financiering van onze infrastructuur. Nu zijn wij in dit land nogal goed in het creëren van niet-bestaande fondsen. Net zomin als het AOW-spaarfonds een echt fonds is, bevindt zich een substantieel bedrag in het FES. Het is een 'pot geld die jaagt op uitgaven'. Soms gaat het om grote strategische infrastructuur, zoals de Betuwelijn en hsl, maar

Aardgasgeld wordt niet meer helemaal verjubeld, maar er wordt ook niet slim mee omgegaan

het zit hem ook vaak in de sfeer van rotondetje hier, afritje daar en af en toe een verkeersdrempeltje. Ik chargeer natuurlijk, maar helaas niet al te veel. Zelfs een babbelclub als het Innovatieplatform wordt uit het FES bekostigd.

Uiteraard worden er enkele tientallen ambtenaren aan het werk gehouden die moeten controleren of alle aanvragen wel voldoen aan de criteria voor financiering vanuit het FES. Het aardgasgeld wordt dus niet meer helemaal verjubeld, maar om nu te zeggen dat er echt slim mee wordt omgegaan? Nederland staat voor grote infrastructurele uitgaven van strategisch belang. Denk aan het verzwaren en verhogen van de dijken en zeeweringen. Het waterpeil stijgt en de watertoevloed uit het achterland zal groter worden. Kwestie van tijd, maar we zullen ons erop moeten voorbereiden.

Onze gasvoorraad raakt op. Wanneer precies is niet eens zo interessant. De relevante vraag is dus ook hoe afhankelijk wij van

buitenlandse energieleveranciers willen zijn. We dreigen het afvalputje van Europa te worden als ons land de vestigingsplaats van enkele grote kolencentrales wordt. Dan is een kerncentrale wellicht nog een minder slecht idee. Het besluit om deze kolencentrales te bouwen is dodelijk voor de kortetermijnbusinesscase van duurzame energie. Dat één en hetzelfde kabinet besluit om twee kolencentrales toe te staan en tegelijkertijd voor 6000 megawatt vermogen aan windenergie op zee wil plaatsen, zegt wel iets over het zwabberbeleid op dit gebied.

Mijn voorstel: gebruik alle aardgasbaten voortaan alleen nog voor investeringen in verduurzaming en leveringszekerheid van de energievoorziening en het versterken van de dijken van ons land. Dan lopen die spoorlijnen en die FES-rotondetjes ook niet onder water.

.....
**Wim Boonstra is chieft econo-
mist van Rabobank.**

